

Od redakcji

W 2008 roku ukazała się nakładem PWN monografia pod redakcją prof. prof. Jerzego Kucha, Janusza Skalskiego i Wandy Kawalec zatytułowana „Polskie szkoły kardiologiczne, kardiochirurgiczne i kardiologii dziecięcej”. To podstawowe i referencyjne wydawnictwo wymaga stałych uzupełnień i aktualizacji – do renomowanych polskich szkół kardiologicznych dołączają nowi samodzielni pracownicy naukowcy – doktorzy habilitowani i profesorowie, zdobywający samodzielne stopnie i tytuły naukowe pod opieką członków tych szkół. Wychodząc z tradycji wielkich polskich szkół kardiologicznych, redakcja *Kardiologii po Dyplomie* postanowiła w kolejnych odcinkach – osobnym dziale pisma – publikować aktualizacje stanu tych szkół, sporządzane na zaproszenie redakcji przez młodych polskich kardiologów, członków elitarnego Klubu 30 – Sekcji Młodych Polskich Kardiologów Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego (PTK), przynależnych do danej szkoły kardiologicznej. W poniższej publikacji aktualny stan szkoły profesora Zdzisława Askanasa prezentuje prof. Krzysztof J. Filipiak. Kolejne odcinki naszego nowego cyklu – w kolejnych numerach *Kardiologii po Dyplomie*.

Szkoła kardiologiczna Zdzisława Askanasa

Krzysztof J. Filipiak

Adres:

I Katedra i Klinika Kardiologii
Warszawski Uniwersytet Medyczny
e-mail: krzysztof.filipiak@wum.edu.pl

Geneza szkoły

Szkoła profesora Zdzisława Askanasa wywodzi się z II Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych Uniwersytetu Warszawskiego (1948), kierowanej przez prof. Mściwoja Semerau-Siemianowskiego (1885-1953). Z Kliniki tej wywodzą się dwie późniejsze kliniki Akademii Medycznej (AM) w Warszawie: IV Klinika Chorób Wewnętrznych (działająca następnie pod różnymi nazwami: Instytut Kardiologii AM/Klinika Kardiologii Instytutu Chorób Wewnętrznych AM/Katedra i Klinika Chorób Wewnętrznych i Kardiologii AM/I Katedra i Klinika Kardiologii AM), nosząca obecnie nazwę I Katedry i Kliniki Kardiologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego (WUM) oraz II Klinika Chorób Wewnętrznych (działająca następnie m.in. pod nazwami: Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych i Nadciśnienia Tętniczego AM/Katedry i Kliniki Nadciśnienia Tętniczego i Angiologii AM), nosząca obecnie nazwę Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych, Nadciśnienia Tętniczego i Angiologii WUM. Kliniki te stanowiły bazę naukową i kliniczną dwóch szkół kardiologicznych – Zdzisława Askanasa

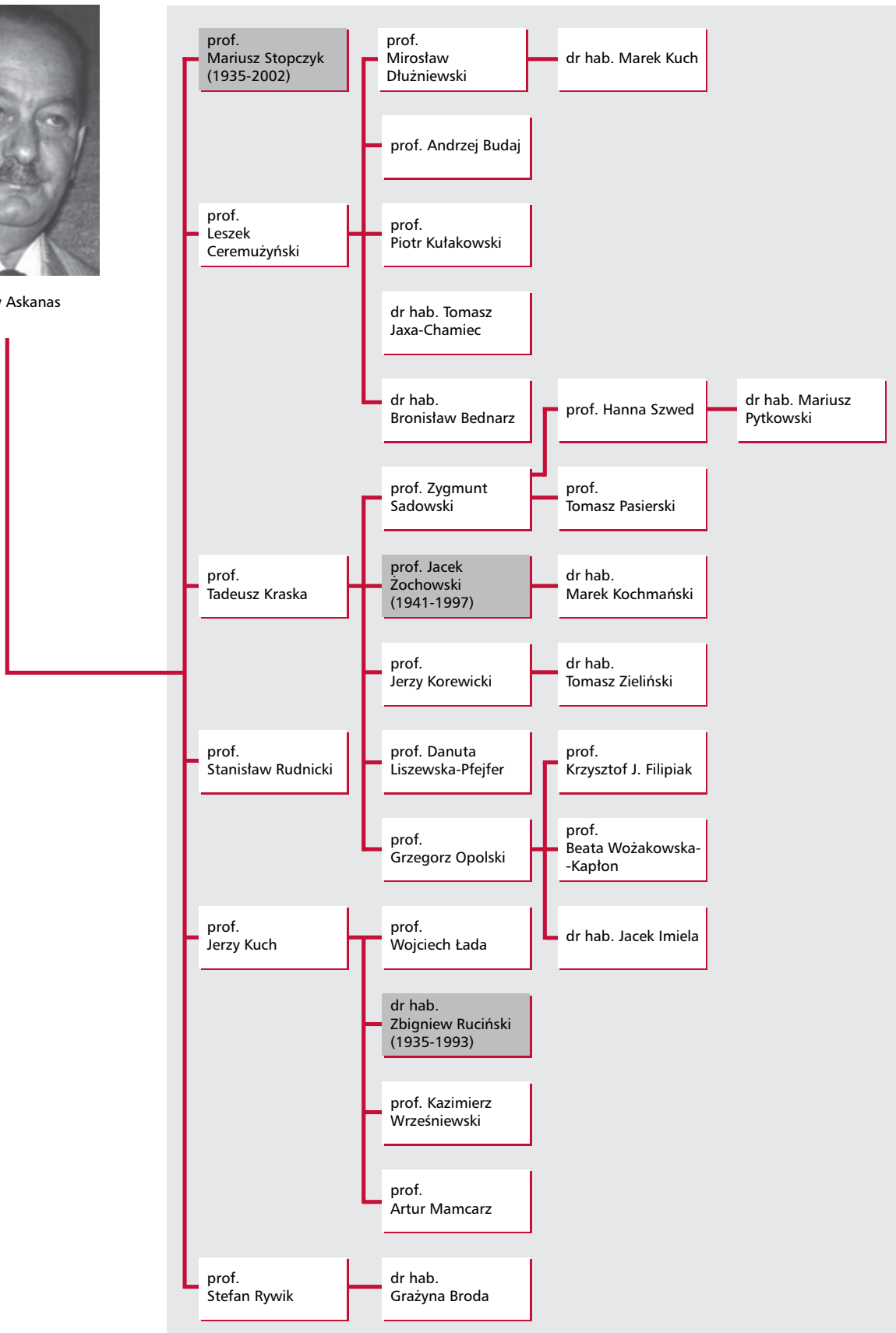
i Dymitra Aleksandrowa (1909-1993). Szkoła Ananasa wywodzi się więc ze wspólnego pnia ze szkołą Aleksandrowa. Uczniem prof. Semerau-Siemianowskiego był także prof. Edmund Żera (1899-1993). Dlatego też można mówić o szczególnym pokrewieństwie szkoły Żery ze szkołami Askanasa i Aleksandrowa.

Sylwetka założyciela szkoły – zarys

Prof. Zdzisław Askanas urodził się w 1910 roku w Warszawie. Dyplom lekarski uzyskał na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego w 1935 roku i rozpoczął pracę u prof. Semerau-Siemianowskiego. W 1939 roku był jednym z bohaterów obrony twierdzy Modlin (Krzyż Walecznych), w okresie okupacji ukrywał się ze względu na pochodzenie, część okupacji spędził wraz z rodziną w getcie warszawskim. Pod koniec wojny organizował szpitale Rady Głównej Opiekuńczej, bezpośrednio po wojnie pracował w Ministerstwie Zdrowia, w 1948 roku powrócił do pracy klinicznej w klinice prof. Semerau-Siemianowskiego. W 1953 roku uzyskał stopień doktora ha-

prof. Zdzisław Askanas
(1910-1974)

RYCINA

Drzewo genealogiczne samodzielnych pracowników naukowych – kontynuatorów lekarskiej, Warszawskiej Akademickiej Szkoły Kardiologicznej Askanasa. Poszczególne pozycje na gałęziach drzewa genealogicznego umiejscawiają członków szkoły – opiekunów habilitacji kolejnych askanasowców. Na szarym tle nieżyjący członkowie szkoły.

bilitowanego. W 1953 przeniósł się na szpitalny oddział miejski, przekształcony wkrótce w IV Klinikę Chorób Wewnętrznych AM w Warszawie. W 1954 roku otrzymał tytuł profesora. Był pierwszym w historii konsultantem krajowym w dziedzinie kardiologii, współzałożycielem, a następnie Prezesem Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego (PTK). Do największych osiągnięć organizacyjnych i naukowych prof. Askanasa należą m.in.: utworzenie modelowej Centralnej Poradni Chorób Układu Krążenia (1962), przekształcenie ośrodka w Instytut Kardiologii AM (1965), zorganizowanie w nim pierwszego w Polsce oddziału intensywnej opieki kardiologicznej (1963), opublikowanie pierwszego w Polsce podręcznika reanimacji kardiologicznej (1967), współtworzenie polskiego modelu rehabilitacji pozawałowej, opracowanie pierwszego modelowego programu zapobiegania i zwalczania chorób układu krążenia w Polsce (1973). Pamięć profesora Zdzisława Askanasa kultywują uczniowie – w 2003 roku, w 50 rocznicę powstania Warszawskiej Akademickiej Szkoły Kardiologicznej, odsłonięto dwie tablice okolicznościowe poświęcone założycielowi Szkoły – w starej siedzibie kliniki (Szpital Dzieciątka Jezus przy ul. Lindleya w Warszawie) i nowej siedzibie kliniki (Centralny Szpital Kliniczny WUM przy ul. Banacha w Warszawie). W odsłonięciu tablic brał udział syn profesora – dr med. Aleksander Askanas, kardiolog, jeden z pionierów echokardiografii polskiej, przebywający od 1968 roku na emigracji.

Obecny stan szkoły – aktualizacja

Do szkoły Askanasa, poza założycielem, można zaliczyć 30 samodzielnych pracowników naukowych uszeregowanych w czterech pokoleniach – naukowych dzieci, wnuków, prawnuków i praprawnuków prof. Zdzisława Askanasa. Trzy osoby, poza założycielem szkoły, już nie żyją (Zbigniew Ruciński, Jacek Żochowski, Mariusz Stopczyk). Spośród żyjących 27 samodzielnych pracowników szkoły 10 kieruje obecnie klinikami lub oddziałami kardiologii lub chorób wewnętrznych w: Instytucie Kardiologii w Warszawie (Hanna Szwed, Jerzy Korewicki), Warszawskim Uniwersytecie Medycznym (Miroslaw Dłużniewski, Artur Mamcarz, Grzegorz Opolski), Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego w Warszawie (Andrzej Budaj), Szpitalu MSWiA w Warszawie (Marek Kochmański), Międzyleskim Szpitalu Specjalistycznym w Warszawie (Jacek Imiela, Tomasz Pasierski),

Świętokrzyskim Centrum Kardiologii w Kielcach (Beata Wożakowska-Kapłon). Do szkoły Askanasa przynależy również – niewzględzony na rycinie drzewa genealogicznego uczniów lekarskich – prof. Jan Tylka, psycholog kliniczny, uczeń prof. Zdzisława Askanasa, wieloletni konsultant krajowy w dziedzinie psychologii klinicznej.

Statystyka szkoły

- Samodzielni pracownicy naukowcy szkoły działający w obszarze polskiej kardiologii poza założycielem szkoły: 30 (porównaj – drzewo genealogiczne)
- Prezesi PTK: 2 (Zdzisław Askanas, Leszek Ceremużyński)
- Redaktorzy naczelni *Kardiologii polskiej*: 3 (Mariusz Stopczyk, Leszek Ceremużyński, Piotr Kułakowski)
- Konsultanci krajowi: 4 (kardiologii – Zdzisław Askanas, Zygmunt Sadowski, Grzegorz Opolski, chorób wewnętrznych – Jacek Imiela)
- Rektorzy i prorektorzy uczelni medycznych: 2 (Tadeusz Kraska, Grzegorz Opolski)
- Dziekani i prodziekani uczelni medycznych: 3 (Jerzy Kuch, Danuta Liszewska-Pfeffer, Artur Mamcarz)
- Ministrowie zdrowia: 1 (Jacek Żochowski)

Samodzielni pracownicy naukowcy wywodzący się ze szkoły Askanasa – członkowie klubu 30 PTK:

- Krzysztof J. Filipiak, Warszawa
- Tomasz Jaxa-Chamiec, Warszawa
- Marek Kuch, Warszawa
- Piotr Kułakowski, Warszawa
- Artur Mamcarz, Warszawa
- Tomasz Pasierski, Warszawa
- Mariusz Pytkowski, Warszawa

Piśmiennictwo

1. Ceremużyński L: Medycyna, świat, ludzie. Wyd. Pert, Warszawa 2009.
2. Kraska T: Krótki zarys historii i rozwoju kardiologii I Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Warszawie. Wyd. Warszawa 2001.
3. Kuch J, Ceremużyński L, Sadowski Z, et al.: Szkoła Zdzisława Askanasa. W: Kuch J, Skalski J, Kawalec W (red.). Polskie Szkoły kardiologiczne, kardiokirurgiczne i kardiologii dziecięcej. Wyd. PWN, Warszawa 2008: 23-59.